

Ирса Сигургардомир

ПАДАНЕ

ИРСА СИГУРДАРДОТИР

ПАДАНЕ

Превод от английски:

Емилия Ничева-Карастойчева

ИК „ЕМАС“

Yrsa Sigurðardóttir

ÞÖGN

© 2019 by Yrsa Sigurðardóttir

Published by Agreement with Salomonsson Agency

Ирса Сигурдардотир

ПАДАНЕ

Превод: *Емилия Ничева-Карастойчева*

Дизайн на корицата: *Ragnar Helgi Ólafsson*

Адаптация на корицата за българското издание:

Живко Петров

© ИК „ЕМАС“, 2023

Всички права запазени!

Единайсет години по-рано

Нуми не беше свикнал да се къпе с толкова гореща вода. Предпочиташе да избягва крайностите; не обичаше твърде пикантна храна, морски бани, шумна музика, кросфит, неоновы цветове, текила и всичко извън зоната на собственото си удобство. Включително сцени. Мразеше сцени.

Горещият душ обаче не беше грешка; нарочно завъртя кранчето съвсем близо до червената точка. Докато водата се стопли, се съблече и остави дрехите разхвърлени на купчина, все едно пак е на петнайсет. Пристъпи върху студените плочки и почти чу гласа на майка си. Крещеше му от миналото да си събере нещата от пода.

Облаците пара в кабинката го подготвиха за предстоящото. Нуми си вдъхна кураж и се гмурна под изпепеляващата струя. С някои неща е по-добре да се приключва бързо, а и не разполагаше с много време. Отначало горещината бе непоносима. Кожата му веднага поаленя, но той не се предаде и острата болка стихна. Усещането, че изгаря, стана някак приятно. Нуждаеше се от това.

Нуми се подпря с длани на облицованата с плочки стена, приведе се и подложи вдървените си рамене под шуртящата лава. Сега мускулите му не бяха изтощени от тренировки; през последните месеци кросовете и фитнесът бяха на заден план, както много други неща от живота му преди Миа. Появата на дъщеря му отвори бездна между старото и новото му съществуване. На отсрещния бряг останаха спортът, безгрижието, излежаването сутрин,

осемте часа сън, винаги чистите и спретнати дрехи, телевизионните maratони и тям подобни. Нуми постоянно си ги изреждаше наум и си напомняше, че може без тях. Защото животът от тази страна – с Миа – беше несравнимо по-добър от онзи, който бе принуден да загърби.

Нуми се вкопчваше във въпросната мисъл. Въпреки цялата гадост не биваше да се оплаква. Без да броим моментната засечка, със Стеби живееха добре – нова къща, ново бебе, нов етап на помъдряване в брака им. И трите изискваха усилия, но нищо не се получава даром, нали? В дългосрочен план суетнята около Миа щеше да се отплати, а и – ако Стеби беше прав – на изпитанието му се виждаше краят. Работата по фасадата на къщата също приключваше и майсторите най-после си събираха инструментите – с месеци закъснение, ала все пак това си беше повод за празник. Според Стеби скоро щяха да уредят спора със строителя, да се разплатят и да забравят неуредиците. Нуми не беше толкова сигурен, но предпочиташе да не обръща внимание на съмненията. Понякога човек трябва да си позволява нереалистични очаквания, а Нуми си имаше достатъчно неприятности. Шефът му постоянно мърмореше, че отпускът му по бащинство съвпаднал със срива на пазара. И сега тези сцени.

Според Стеби драмите нямаше да продължат дълго. Нуми не споделяше мнението му, но самозаблудата го успокояваше. Както, когато сравняваше прогнозите за времето и избираше най-благоприятната. Напоследък увереността на Стеби го устройваше повече, отколкото собственият му песимизъм.

Дълбоко в сърцето си той не вярваше, че краят се вижда. Рано или късно щяха да се споразумеят със строителя, разбира се. Сагата с Миа обаче заплашваше да се проточи с години.

Не биваше да го позволяват. Той и Стеби заслужаваха

да им се даде възможност да се грижат за нея сами, без вмешателство. Бяха способни да го направят.

Интернет – бездънен кладенец с информация – им спестяваше големите изненади. Никой не можеше да каже, че не са били подготвени за появата на Миа. През месеците преди раждането ѝ изчетоха всичко, каквото откриха, особено разкази от първа ръка и съвети от хора в тяхното положение – двама мъже, отглеждащи дете, и двойки, използвали сурогатни майки, законно или не. Те се оказаха най-полезни.

Не спряха дотук. Изчетоха сума ти научни статии и лошо организирани и неинформативни блогове на родители. Натъкнаха се на писания във всякакъв дух – от абсурдно позитивни и прекалено хумористични до направо страховити.

Запомняха всичко, дори ненужното. Натрупаха енциклопедични знания и смятаха, че детето им не може да ги изненада с нищо – дори да се роди недоносено или със зъби, да има непоносимост към мляко, проблеми с ушите, със съня, жълтеница, хронично хълцане, свръхчувствителна кожа, рефлукс... Знаеха основните съвети при тези случаи и безброй други.

Едно е обаче да си отлично информиран, съвсем различно – да се сблъскаш с реалния живот. От четири месеца им се случваше точно това. Вече не живееха в постоянен страх да не я изгубят или неволно да я наранят, ала продължаваха да се учат. Миа се променяше със седмици и те се чувстваха по-уверени. Бяха наясно какво да правят – поне днес и сега. Кой знае какво щеше да им донесе утрешният ден? Миа растеше, наддаваше, будуваше по-дълго, усмихваше се и се смееше. Откриваше себе си, тях двамата и околния свят. Имаше доста време, докато осъзнае, че е в по-различно положение от повечето деца. В момента всичко бе ново за нея и тя го възприемаше с

широко отворени очи. Надяваха се още дълго – за предпочитане винаги – да се чувства така.

Нуми се изправи, взе сапуна и се насапуниса. Душът веднага отми пяната. За всеки случай той се насапуниса втори и трети път. Искаше да отмие мириса на бебешка диария и повръщано. Миа имаше стомашно неразположение и той бе попаднал на огневата линия. Интернет мъдреците бяха пропуснали да дадат съвет за избягване на залпове от телесни течности.

За щастие, стомахът на Миа се бе успокоил и тя спеше кротко в количката си навън. Нуми използваше момента да се изкъпе. Щеше да се възползва и по-рано, ако за пореден път не бе принуден да води спор пред входната врата. С лице, омазано с повръщано и по-лошо, първо се опита да прояви вежливост и разбиране, но бързо изгуби търпение. Не може да се постигне компромис, когато едната страна – той и Стеби – не е склонна да отстъпи дори със сантиметър. Фактите обаче бяха в тяхна полза. *Те* бяха прави.

Нуми не пощади и косата. Остави сапуна и се протегна за шампоана. Не разполагаше с много време. Дългите душеве също бяха сред нещата от стария живот.

Опакото на дланта му перна водоустойчивото радио до шампоана. Напоследък вече не припяваше безметежно с музикалната програма. Ушите му бяха настроени на вълните на бебелефона върху тоалетката и тишината го стресираше да бърза още повече.

В момента преподавателят се намираше в количката на Миа. Не се чуваше нищо. Раздадеше ли се шум обаче, значи, Миа се разбудеше и му оставаха по-малко от две минути да се изсуши, да се облече, да се спусне на бегом по стълбите и да изскочи на терасата. Закъснееше ли, Миа щеше да се разплаче. Беше удивително какъв звук се изтръгва от тези мънички бели дробове. Отекваше в целия

квартал. Момиченцето им имаше светло бъдеще като оперна певица – или противовъздушна сирена.

Нуми изстиска от флакона последните капки шампоан и го втри в косата си. Пяната се стече в ушите му и ги запуши. Е, не напълно, защото в същия момент долови глух звук от бебephона. Сепна се. Избърса сапуна от очите и от ушите си и се заслуша.

Застина.

От прищракващата тонколона не се разнасяше плачът на Миа. Беше глас – някой ѝ шъткаше тихо. Дали се е събудила и някой съсед е прескочил ниския жив плет, за да я успокои? Или строителите са се върнали? Или пощальонът е минал през задния двор? Нуми нарочно пропускате най-вероятното обяснение.

Дъщеря му промърмори в знак на протест. После нищо. Нито шъткане, нито плач, нито прашене. Батерията се бе изтощила или човекът до количката бе изключил предавателя.

С насапунисана коса Нуми изскочи изпод душа. Паникьосан, се хлъзна върху мокрите плочки и едва не се строполи по лице. Уви се в хавлия и се втурна надолу. Вземаше по две стъпала наведнъж. На бегом стигна до френските прозорци и присви очи. В бързината бе забравил очилата си върху тоалетката. Видя обаче, че покривалото на количката е отметнато. Втрени се в бялата завивка и задиша по-леко. Различи телцето на Миа под нея. Зърна и бялата ѝ шапчица.

Шокът се отля в облекчение, после премина в гняв. Сигурно бяха някакви глупави хлапета. Нямаха ли си други занимания? Нуми отвори вратата към терасата и студът облъхна голите му крака. Той се уви по-плътено в хавлията и огледа градината. Нито следа от деца.

Мамка му, мамка му. Вече не беше безопасно да оставя Миа да спи навън. Тоест през деня щеше да му остава

още по-малко време да свърши нещо, защото дъщеря му спеше по-спокойно на чист въздух – по исландски – отколкото в детската стая.

После Нуми забеляза, че някой е пипал бебефона. Беше преместен. Антената стърчеше от едната страна на завивката. Той взе бебефона. Бяха го изключили.

Нуми потрепери. Не знаеше дали е от студа, или от факта, че непознати хлапета са се навъртали около бебето му. И двете несъмнено. Реши да прибере Миа вътре, макар да беше повече от сигурно, че ще я събуди.

Отдръпна леко завивката. Надяваше се да я вдигне и да я пренесе внимателно вкъщи, без тя да се усети.

Чак след секунда-две разбра какво вижда. Лицето на бебето беше сиво, устицата му – напукана, широко отворените очи – сухи и слепи. Беше мъртво.

Ала мъртвото дете не беше Миа.

Пет месеца по-рано

Малкият бял ковчег почти не се виждаше под цветята. Венците и букетите бяха изобилие от багри – розово, червено, бяло, жълто; имаше и венец само в зелени нюанси. Хората не бяха в състояние да окажат почит на дъщеря му с любимите ѝ цветя, понеже твърде краткият живот на Ирис не беше стигнал, за да развие подобни предпочитания. А и голяма част от него бе прекарала в болницата. Имаше обаче любима храна, пица, и любим десерт – сладолед, и любимо животно – панда. Имаше и шест любими песни. Беше ги включил в плейлист, който така и не успя да допълни. Ала нямаше значение. Тя се радваше да ги слуша с розовите слушалки с котешки уши – коледен подарък от баба ѝ и дядо ѝ.

Освен тях Ирис притежаваше съвсем малко скъпоценни вещи – с изключение на плюшения пингвин. Не искаше да се разделя с него и сега той лежеше под скръстениците ѝ ръце в ковчега.

До Рьогнвалдур стоеше съпругата му, Алдис, и плачеше тихо. Сълзите се стичаха по бледите ѝ бузи и капеха върху гърдите ѝ. Все по-големи мокри петна украсяваха шарената ѝ риза, откrojена върху фона на черните дрехи на хората наоколо. Преди да тръгнат към църквата, той влезе в спалнята и я свари седнала на леглото. Попита я дали ще сложи черната рокля, разстлана до нея. Тя не отговори. Взираше се в пространството. После поклати глава. Той я остави да дойде така, както бе облечена в нощта, когато дъщеря им си отиде. Тогава се прибраха

вкъщи, тя свали ризата и я натъпка в гардероба. Той не зададе никакви въпроси. Предположи, че съпругата му иска да запази мириса на Ирис, поела сетен дъх в прегръдката ѝ. След две седмици в болницата той не усещаше и помен от сладкото невинно ухание на дъщеря им. Само остра воня на лекарства, дезинфектанти и бинтове. Мирис на надвиснала смърт.

Викарият обяви, че е време да изпеят химн, обърна се към олтара и се засуети с нещо.

Рьогнвалдур почувства внезапно желание да скочи на крака и да се разкрещи, да запуши устата на хористите и да изхвърли опечалените от църквата. Повечето присъстващи скърбяха искрено, ала тяхната тъга беше нищо в сравнение с това, което преживяваха те с Алдис. Двата бяха като зомбита. Движеха се, дишаха и ядяха без никаква нужда от кислород и храна. Приятели и роднини редовно им носеха храна. Пресъхнаше ли притокът от ястия, сигурно щяха да изсъхнат и да умрат. Рано или късно хората щяха да спрат да ги подкрепят. В момента той и Алдис не бяха приятна компания. Отговаряха, когато им задават въпроси, но с това се изчерпваше целият им принос в разговорите. Нямаха какво да кажат. Нито вчера, нито днес, нито утре. Може би никога.

Химнът приключи. Викарият се обърна към паството. С изключение на някое вежливо подсмърчане, в църквата настана тишина. Рьогнвалдур и Алдис не криеха сълзите си. Всъщност на него вече не му бяха останали сълзи, но Алдис плачеше неутешимо, по всяко време и навсякъде.

Викарият заговори за живота на Ирис. Бе дошъл в апартамента им, за да уточнят как ще протече погребението и да научи подробности за дъщеря им, които да включи в заупокойната служба. Не му помогнаха много, понеже Ирис бе само на десет години. Не можеха да изредят

спортни постижения, клубове по интереси, места, където е живяла, изпити, издържани с отличие. Дъщеря им не членуваше в клубове, не тренираше, не доживя да се яви на нито един важен изпит – дори за шофьорска книжка. На седем се разболя от левкемия и оттогава живееше повече в болницата отколкото вкъщи. Имаше известна надежда, докато потиснатата ѝ имунна система не се сблъска с вируса, причинител на морбили. Скорошна трансплантация на костен мозък я бе лишила от имунитета, придобит от ваксинацията в детството. Само за две седмици вирусът сломи крехкото ѝ телце.

За Ирис, разбира се, можеше да се разкажат много други неща. Болницата не определяше Ирис. Родителите ѝ обаче не искаха да споделят спомените си с никого. Първите ѝ стъпки, първите ѝ думи и първата усмивка бяха неприкосновени. Както и всички весели, тъжни и неповторими истории, които се редуваха да си припомнят един на друг между пристъпите на неудържим плач.

Викарият не ги чу. Изредиха му основните факти и замълчаха. За щастие, майката на Алдис охотно допълни краткото и сухо представяне на живота на Ирис.

С крайчеца на окоото си Рьогнвалдур забеляза, че главата на Алдис е клюмнала. Обърна се към нея и забеляза колко мазна и сплъстена е косата ѝ. Той бе в същото състояние. Беше сложил черния костюм, донесен за случая от родителите му, но не бе събрал сили да се изкъпе и да се избръсне. Външният вид и мнението на другите вече не значеха нищо за него. Само едно нещо имаше значение. И то не беше приятно. Сигурно щяха да го изритат от църквата, ако го споделеше с викария. Не че го беше грижа.

Викарият приключи и хорът подхвана пореден химн от стандартния погребален репертоар. Хористите несъмнено бяха в състояние да го изпълнят отзад напред, без да се замислят. С Алдис получиха предложение да изберат

сами музиката – да включат например любими песни на Ирис. Той обаче бързо отклони предложението и изшътка на тъща си, която услужливо спомена плейлиста. Шестте песни бяха съчинявани не за погребения, а за да карат хората да се усмихват и да пригласят. А и Рьогнвалдур се съмняваше, че ще понесе да чуе любимите ѝ песни в присъствието на ковчега ѝ. Също толкова безапелационно той отхвърли предложението да прочетат в църквата стихотворението на дъщеря му. Заедно с още четири деца Ирис бе спечелила поетичен конкурс на Градската библиотека в Рейкявик, както тъща му не пропусна да информира викария. В стихотворението, написано след трансплантацията на костен мозък, тя изреждаше какво ще направи, когато си върне силите. Едва ли имаше неподходящ текст за случая. Алдис се съгласи с него, макар и не с думи. Просто се срина и се разплака. Беше все още обляна в сълзи, когато викарият най-сетне реши, че разполага с достатъчно материал и си тръгна.

Сега раменете на Алдис се тресяха както тогава. Риданията разтърсваха мръсната ѝ коса. Гледката прониза сърцето му. Той стисна зъби, за да прехапе крясъка, отчаяно търсец излаз. Не шадеше паството, разбира се. Страхуваше се, че започне ли да крещи, няма да може да спре.

Рьогнвалдур затвори очи и две тежки сълзи се стекоха по бузите му. Вместо да си позволи да се разхлипа, както искаше душата му обаче, той подсмръкна и изправи рамене. Не биваше да се разпада. Трябваше да е опора на Алдис – да я крепи, когато тръгнат след обсипания с цветя ковчег. Нямаше да успее, ако самият той се нуждае от подкрепа. Трябваше да е силен днес. И утре. И вдругиден. Животът фучеше подобно на безмилостен влак и му беше все едно кой ще се изпреди на пътя му. Повличаше всичко живо, а и онези, които бяха ни живи, ни умрели като него и съпругата му.

Откакто Ирис почина, Рьогнвалдур се мъчеше да надвие скръбта с натрапчивия въпрос кой е заразил дъщеря му. Не намираше друго спасение. Тази мисъл, превърнала се в мания, му помагаше най-много. Сега той се обърна и огледа претъпканата църква. Взираше се в хората – роднини, далечни и близки. Приятели, колеги, няколко души от болничния персонал, съседи. Повечето свеждаха очи, щом срещнеха погледа му. Неколцина – тук и там – му се струваха познати, но не се сещаше откъде. Не виждаше групата най-отзад. Предполагаше, че е съставена от подобни неопределими лица. Виновникът навярно седеше на някоя пейка наоколо. Не че дъщеря му бе общувала с толкова много хора.

Алдис подсмръкна и Рьогнвалдур се обърна отново напред. Беше убеден, че на секундата всички отзад дружно са си поели дъх на облекчение. Никой не иска да среща погледа на баща, току-що изгубил детето си. Ако беше сред присъстващите, преносителят на заразата сигурно бе изпитал най-голямо облекчение.

Лекарите не му дадоха никаква полезна информация. Когато дъщеря му постъпи в болницата с морбили, той разпитваше всички. Отговорът бе един и същ. В момента не им бил известен друг случай на морбили в Исландия. В Здравния директорат постъпил иск за болнични от чуждестранен работник, напуснал страната. Твърдял, че боледувал от морбили, докато бил в Исландия. Искът бил отхвърлен с довода, че целта на чужденеца е лично облагодетелстване чрез измама.

В Здравния директорат Рьогнвалдур удари на камък. Обясниха му, че ще проучат случая, но дори да открият източника на заразата, не са упълномощени да споделят резултата с него. Разследващите органи нямали право да му съобщят името на човека, заразил и убил дъщеря му. Това се изясни окончателно, когато представител на Ди-

ректората дойде в дома им. Разговорът беше еднопосочен – представителят задаваше въпросите, а той и Алдис отговаряха.

Когато Ирис умря, Рьогнвалдур седна пред компютъра. Не му отне много време да се информира. Дребната шарка – морбили – е силно заразна инфекция, предавана по въздушно-капков път. Вирусът оцелява без приемник два часа върху повърхности или във въздуха в затворено помещение. Седемца-две след заразяването хората без имунитет развиват симптомите на болестта. Три до пет дни по-късно се появява обрив. Четири дни преди появата му болният започва да разнася заразата и остава заразен общо осем дни.

Информацията съвпаднаше с периода, за който мъжът от Директората задаваше най-много въпроси. Къде са водили Ирис и с кого се е срещала две седмици преди да се разболеее? Казаха му всичко каквото си спомниха. Не че беше много. Бяха на гости у братовчедка ѝ – двете бяха връстници – но в къщата никой не беше болен. Ходиха на кратък излет край морето. Не помнеха около тях да е имало кихащи и кашлящи хора. Детската площадка в квартала, където я водиха веднъж-дваж, пустееше, понеже другите деца бяха на училище или на детска градина. Два пъти посетиха болницата за контролен преглед в кабинет, далеч от други пациенти. Няколко пъти се разходиха с колата – вземаха си сладолед, спираха на живописно място край пътя и се наслаждаваха на пейзажа. Дъщеря им не влизаше в магазини, не ходеше на кино, на театър, на плувен басейн. Пазеха я като зеницата на окото си заради отслабения ѝ имунитет.

Не намираха обяснение как се е заразила. Поне до този момент. А може би нямаше да намерят никога. Например, ако преносителят е бил турист, отпътувал от страната, преди болестта да се прояви. Само дето не бяха срещали никакви туристи. Както и чуждестранни работници.